

רע"ב 5898/10בית המשפט העליון בירושלים

מחמוד מגאדבה, ת"ז 990445991
 באמצעות ב"כ, עו"ד עביר בכר ואח'
 עזאלה: המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
 רח' יפו 94, חיפה
 וכן באמצעות הקליניקה המשפטית לזכויות אסירים - אוניברסיטת חיפה
 טלפון: 04-9501610; פקס: 04-9503140

המבקש

נ ג ד

שירות בתי הסוהר
 באמצעות פרקליטות המדינה
 רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029
 ירושלים
 טלפון: 02-6466194; פקס: 02-6467011

המשיבתגובה לבקשה

בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד בהליך זה, מוגשת בזה תגובת המשיב לבקשה.

1. עניינה של הבקשה, בבקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע בעת"א 18271-04-10 (כבי השופט אליהו ביתן), מיום 1.6.2010. בפסק דינו, קבע בית המשפט קמא כי עתירת אסיר איננה הדרך המתאימה ליתן בה החלטות עקרוניות על הפרוצדורות האפשריות להגשת עתירות אסירים.
2. המשיב סבור כי לא נפל כל פגם בפסק הדין נשוא הבקשה, ועל כן - לטעמו - דין הבקשה להידחות.

עיקרי העובדות הרלוונטיות

3. ביום 15.4.2010 הגיש המבקש עתירת אסיר, ובה ביקש כדלהלן:

"בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו המופנה למשיבה והמורה לה לבוא ולתת טעם: מדוע העותר לא יכול להגיש עתירה משותפת עם מספר אסירים שנמצאים באותו תא או באותו אגף או באותו כלא שנוגעת לתנאי מאסר שנוגעים ישירות לאותם אסירים...?
 גם כאשר אחד מוכן לשלם את האגרה.

-2-

ומדוע נחשבת הגשת עתירה משותפת ע"י מספר אסירים עבירת משמעת...?"

העתירה צורפה לבקשה וסומנה ב/2.

4. ביום 1.6.2010 דחה בית המשפט קמא את עתירת האסיר, וקבע כדלהלן:

"העותר מבקש לקבל מבית המשפט הצהרה עקרונית שהוא רשאי להגיש עתירות משותפות לו ולאסירים אחרים. בא-כח המשיב טוענת כי הגשת עתירה כזו, כשלעצמה, איננה מהווה עבירת משמעת אך אין מקום בחליך זה ליתן הצהרות מסוג זה. אם העותר מעונין להגיש עתירה כלשהי, הוא רשאי להגישו והמשיב יגיב לה ובית המשפט יתן את החלטתו בה. דעתי כדעת ב"כ המשיב. החליך של עתירת אסירים בא לברר בקשות מוגדרות של אסיר בעניינים הנוגעים למאסרו או למעצרו, ואיננו מיועד להצהרות תיאורטיות, עקרוניות. עתירת העותר אינה מעלה עניין קונקרטי הראוי לסעד. כל עתירה שיגיש תיבחן לגופה ע"י המשיב ואם יהיה צורך לקיים בה זיון הוא יתקיים ותינתן החלטה. אינני מוצא מקום ליתן החלטה עקרונית על הפרוצדורות להגשת עתירה אסיר.

העתירה נדחת."

(ההדגשות בציטוט זה ובציטוטים להלן, כולן נוספו על ידי - הח"מ)

פסק הדין צורף לבקשה וסומן ב/1.

5. כאמור, על פסק דין זה הוגשה הבקשה שבכותרת.

עמדת המשיב

6. הלכה פסוקה היא, כי בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק לא ידון בעתירות עיוניות, שאינן מבוססות על מצב עובדתי ספציפי (ראו לדוגמא: בג"ץ 2228/09 הונאחדות הפוקר נ' משטרת ישראל, פדאור 686-6-09 (2009)). ככלל, "הניסיון השיפוטי מרתיע את בית-המשפט מקביעת הלכה שהיא כביכול מרחפת באוויר. בית-המשפט צריך תשתית של עובדות, במקרה נתון, כדי לבנות עליה הלכה" (בג"צ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון, פ"ד נג(5) 241, 250).

7. כלל זה נכון, כאמור, בהליכים המתנהלים בפני בית המשפט הגבוה לצדק; אולם הוא נכון על אחת כמה וכמה בעתירות אסירים. עניין הזהה כמעט לחלוטין לעניין המועלה בבקשה זו, נדון בפני בית המשפט הנכבד במסגרת רע"ב 7850/99 סמסאן נ' שב"ס, פדאור 00-1-781 (2000), בו קבע כב' הנשיא (כתוארו אז) א' ברק כדלהלן:

- 3 -

"המבקש הגיש ביום 11.2.99 עתירת אסירים במסגרתה העלה "שאלות הבהרה" שונות בפני בית המשפט, על מנת לקבל את עמדתו המשפטית בעניין. המבקש בקש לדעת, האם מותר לו לייעץ בעניין עתירות אסירים לאסיר אחר; האם מותר לו לכתוב עתירה לאסיר אחר; האם מותר לו להחתים אסירים נוספים על עתירה כאשר הנושא נוגע להם; והאם עשיית מעשים כאלה מצדיקה העברה של אסיר לבידוד או להפרדה. בית המשפט דחה את העתירה תוך שקבע כי עניינה בשאלות תיאורטיות אשר אינן יכולות להוות נושא לעתירת אסירים. כמו כן, הופנה המבקש לקבלת תשובות לשאלותיו מגורמים אחרים כדוגמת מפקד הכלא או היועץ המשפטי של השב"ס.

2. על החלטה זו הגיש המבקש בקשת רשות ערעור. בבקשתו הוא טוען, כי אין המדובר בשאלות תיאורטיות. המבקש מפנה לאמור בכתב עתירתו שם נאמר, כי ההבהרות התבקשו לאור זאת "שאנשי הסגל בשב"ס איימו על העותר". עוד טוען המבקש, כי ביקש להגיש ראיות על כך אולם בקשתו נדחתה.

3. המשיב סומך ידיו על החלטתו של בית המשפט המחוזי לפיה עתירת העותר הפנתה לבית המשפט "שאלות הבהרה" תיאורטיות. לטענתו, העתירה לא התבססה על עובדות קונקרטיות ולא בקשה סעד לגבי מקרה זה או אחר. כמו כן, העתירה לא הופנתה כלפי החלטה מנהלית כלשהי אשר התקבלה על ידי המשיב בעניינו של העותר. למעלה מהצורך, התייחס המשיב לשאלות שהעלה העותר בעתירתו והבהיר, כי "אין בסוגיות המפורטות בעתירה כשלעצמן כדי להוות עילה לענישת אסיר על ידי הכנסתו לבידוד או להחזקתו בהפרדה".

לפיכך סבור המשיב, כי דין הבקשה למתן רשות ערעור להדחות על הסף.

4. לאחר שעיינתי בחומר שלפני ובטענות הצדדים, נחה דעתי כי אין להעניק למבקש רשות ערעור. תפקידו של בית המשפט הן בעתירות אסירים הוא, תפקיד ביקורת של רשות שופטת על החלטותיה של הרשות המבצעת (רע"ב 2410/93 מדינת ישראל נ' רוני לוי, פ"ד מו(3) 802, 804). כאמור, עתירת העותר לא הופנתה כנגד החלטה מנהלית כלשהי של המשיב, אשר בית המשפט נדרש להעבירה תחת שבת ביקורתו. כל שהעלתה העתירה היה "שאלות הבהרה" בהן התבקש בית המשפט להכריע, בלא שהונחה תשתית עובדתית אליה הן התייחסו. בהעדר תשתית עובדתית קונקרטית, מדובר אפוא, בשאלות תיאורטיות אשר, כפי שפסק בית המשפט המחוזי, לא היה מקום לדון בהן במסגרת זו (ראו: ע"א 5661/91 יונס ואח' נ' מנהל בית מעצר דרום ואח', (טרם פורסם)).

לאור האמור, הבקשה נדחית."

8. עינינו הרואות כי עוד לפני כעשור ביקש אסיר להעלות בפני בית המשפט המחוזי, במסגרת עתירת אסיר, "שאלת הבהרה" שעניינה "האם מותר לו להחתים אסירים נוספים על עתירה כאשר הנושא נוגע להם". לאחר שעתירה זו נדחתה, הוגשה על ההחלטה בה בקשת רשות ערעור, ובית המשפט הנכבד דחה אותה כיוון שאין מקום לדון במסגרת עתירת אסיר בשאלות משפטיות תיאורטיות. המשיב סבור כי הוא הדין בעתירה שבכותרת, וכי אף דינה להידחות מאותה הסיבה. לכשינסה המבקש להגיש עתירת אסיר המשותפת לו

-4-

ולאסירים נוספים, ותיטען כנגדו הטענה כי אין אפשרות להגיש עתירת אסיר משותפת מעין זו, ידון בית המשפט בטענה זו ויכריע בה לגופה.

9. המבקש טוען - בסעיף 4 לבקשתו - כי אם בית המשפט הנכבד לא ידון בבקשתו לגופה, השאלה המשפטית המועלית בה לא תוכל להתברר, שכן "נסיונם של אסירים להגיש עתירה קבוצתית מהכלא נחסם בד"כ על-ידי המשיב שמסרב להעבירה לבתי המשפט".

ביחס לטענה זו, יצוין כי המשיב מעביר לבית המשפט כל עתירת אסיר המוגשת אליו, ואינו "חוסם" עתירות שאסיר מבקש להגיש. כמוכן, קיימות הגבלות מובנות מאליהן על מידת האפשרות לקיים מפגש בין כתלי בית הסוהר בין אסירים המבקשים להגיש עתירה משותפת ואף ייתכן שתיווצר בעיה בכל הנוגע להסעת האסירים לדיון בעתירתם המשותפת. ככל שיש למבקש טענות כנגד עניינים אלו, הוא יוכל להעלותן בפני בית המשפט המוסמך לכשיתעוררו. מכל מקום, כאמור, המשיב אינו "חוסם" עתירות אסירים, ומעביר לבית המשפט כל כתב בי-דין שנמסר לו לצורך העברתו לבית המשפט המוסמך.

בכל מקרה, ולאור הטענות העולות בבקשה, המשיב שב והנחה את הגורמים הרלוונטיים שלא "לחסום" הגשת עתירות אסירים, אף כאשר הן נראות על פניהן חסרות עילה. X

10. עוד טוען המבקש - בסעיף 15 לעתירתו - כי חלק ממזכירותות בתי המשפט אינן מוכנות לקבל עתירות אסיר המוגשות על ידי כמה אסירים יחדיו.

ביחס לטענה זו, נמסר מהנהלת בתי המשפט כי ככלל, מזכיר אשר מוגש לו כתב בי-דין מחויב לרשום אותו ולסווג אותו בהתאם לנתוניו. עם זאת, מזכירות בית המשפט היא מזכירות מקצועית, ותפקידה - בין היתר - לתמוך בעבודת השפיטה. מזכיר בית המשפט איננו דוור. כאשר מזכיר בית המשפט רואה כי בכתב בי-דין נפלו פגמים מובהקים ויסודיים (כמו למשל היעדר סמכות, או אי-פירוט הפרטים הנדרשים לפי הדין), נדרש מזכיר בית המשפט להסב לכך את תשומת לבו של המגיש. מכל מקום, במקרים שבהם המגיש עומד על הגשת המסמך, מונחים מזכירי בתי המשפט להעביר את המסמך להכרעת בית המשפט.

11. עולה אפוא, כי עניינה של הבקשה בשאלה תיאורטית לחלוטין, שאיננה נסמכת על תמונה עובדתית כלשהי. כפי שפורט לעיל, ובניגוד לאמור בבקשה, אין כל מניעה לדון בשאלה המשפטית המועלית בבקשה בהזדמנות שבה היא תעלה אגב תשתית עובדתית ספציפית. אשר על כן, סבור המשיב כי דין הבקשה להידחות על הסף.

יצחק בן-דוד

היום, יום חמישי ו' חשוון תשע"א (14/10/2010)

עוזר ראשי לפרקליט המדינה